

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

A

TRIUMVIRÁTUS VÉGNAPJAI... □

Glücksthal Samu

visszavonta lemondását

FANTASZTIKUS NAPKELETI RIPIORT

*a kapurtalai Maharadzával, az afganisztáni Emirrel
és a Dalai Lámával.*

Halódik-e a haladó zsidóság?

Dohány ucca - Herzl ucca

Zsoldos Magántanfolyam

VII., Dohány ucca 84. szám

Telefon: József 424—47.

Előkészít polgári és középiskolai magánvizsgákra,

Középiskolai kivonatok, jegyzetek, segédkönyvek megrendelhetők.

Érettségire.

כשר

Venus ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur
heckserével ellátva

és

Venus étolaj

kiváló minőségben, minden
fűszer-, csemege és élelmiszer-
üzletben kapható. :: Gyártja:

OLAJMÜVEK R.-T.

KOHN ADOLF ÉS TSA

GYŐR—BUDAPEST.

V., ZOLTÁN-U. 16.

Telefon: Aut. 208-22 és 257-58.

Engel Julia utoda

Andorf Józsefné

keztyük gyári lerakata.

BUDAPEST VII., ERZSÉBET-KÖRUT 5, SZ.

Saját gyártmányu keztyük, óz és
szarvasbőr-kü'önlegességek, fűzők, gyógy-
haskötők mérték után, melltartók, haris-
nyák. Vidéki rendeléseket postán szállit.

TISZTITÁST ÉS JAVITÁST ELVÁLLAL.

KRÁMER ADOLF

FESTŐ ÉS MÁZOLÓ IRODAJA ÉS MŰHELYE
BUDAPEST, I, LÁGYMÁNYOSI UCCA 4.

TELEFON: JÓZSEF 382-57.

Mindennemü festő és mázoló munka, valamint
házaknak külső és belső tatarozása jutányos áron

Értekezni lehet szombat és ünnepnapok kivételével.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII., Rákóczi-ut 59. Tel. J. 365-21.

Előfizetési ára egész évre 20 P,
félévre 10. P. Postafakarék. cseksz. 16760

Halódik - e a haladó zsidóság

Az Élet eltávolodott a dogmától, a kötelező vasárnapi munkaszünet lehetetlenné tette, hogy nagy tömegek megtartsák a szombatot. Egy kisebb rétege a zsidóságnak még meg tudja tartani de csak azért, mert a többség nem tartja meg. Ha mindenki meg akarná tartani a szombatot, olyan gazdasági depresszió állana elő, hogy végül senki sem tudná megtartani. Ez a zsidóság nagy és komoly problémája, melyhez arányitva lényegtelen kérdés, hogy ki lesz a pesti rasekol. De erről a nagy kérdéskomplexumról mindenki hallgat. Akárcsak a régi divat szerint, mikor a gólyaelméletet fenn akarták tartani egészen a lakodalomig. Ma a strandfürdő, a jazz és a nemi felvilágosítás korában a kitűnő pedagógus Dr. Fényes Mór ezeket a nagy kérdéseket érinti alanti cikkében. Nem osztom sok tekintetben a cikkirő nézeteit, de helvt adok ezen közleménynek, mert a „Szombat” minden komoly vélemény számára nyitva tartja hasábjait.

A legszivesebben leközoelném Dr. Kiss Arnold gyönyörű cikkét is, amelynek sorai époly értékesek mint igazak. Ez hozzájárulna Fényes Mór fanatikus hittel megirt polémiájának jobb megértéséhez.

A Mult és Jövöben dr. Kiss Arnold budai főrabbi tollából napvilágot látott egy cikk, Haladó zsidóság — halódó zsidóság címmel, mely azután élénk visszhangra talált a pesti főtemplom sövüasz ünnepi prédikációjában.

A haladó zsidóságnak két papja hirdeti tehát, hogy halódik a haladó zsidóság, a világi kultúra felvétele a zsidó kulturát megöli és a zsidó ifjuság azon veszi észre magát, hogy csöd előtt áll.

Nézzünk csak szemébe a vészkiáltásnak először ama szempontból hogy igaz-e, másodszor, ha igaz is, vajjon helyénvaló ennek világgá kürtölése? Mert az ilyen tetszetős szójáték csalóka szokott lenni. Elragadja és elbűvöli azokat az embereket, kikben nincsen elég kritikai érzék a valóság szembeállítására.

Mit jelent az, hogy a zsidó kultúra kivész? Talán azt, hogy a zsidó tudomány kivész. Ez még sem valószínű. Budapesten ma talán ötven-szerannyi tanuló vesz a kötelező hittanórákon kívül külön héberoktatást, mint 20 évvel ezelőtt és magukon a kötelező órákon is sokkal intenzívebben folyik a héber- és vallásoktatás mint azelőtt.

Vagy talán kivész a vallásgyakorlat? A templomok gyarapodnak és mindinkább megtelnek. Vagy a házi valóságossággal van baj? Hát az orthodoxoknál talán másképpen van? Honnan rekrutálódunk mi haladók, ha nem az orthodoxok hitközségeiből? Avagy talán több ember tér át a haladó zsidóságból a kereszténységre, mint ahány orthodox beszivárog kebelünkbe. Nem hiszem, hogy e tekintetben olyan kedvezőtlen lenne a statisztika.

Nagyon különösnek hangzik azonban a vészkiáltás azoknak az ajkairól, akik maguk is a halódásból élnek.

És dr. *Kiss Arnold* deklamáló, furulyázó, szent klarinétokon játszó estélyek programját legdusabban gazdagítja költeményeivel és karcolataival. Márpedig minden zsidó rabbi, hacsak a zsidó kultúra szól ajkain, máris vét, hozzájárul a zsidóság elhomályosításához. Mert mi mást jelent a zsidó kultúra fogalma, mint azt, hogy a zsidóság csak egyik válfaja a létező más kulturáknak, csak bizonyos stílusa a gondolkodásnak, szubjektív érzelmi kör, bizonyos irányu szellemi energia-halmaz. Márpedig az igazi orthodox zsidó felfogás szerint erről nem lehet szó, mert a zsidóság nem relativum, hanem absolutum, *egyetlen, kizárólagos, objektív igazság, nempedig kultúra.*

És élünk mindannyian a zsidó haladás halódásából.

Ha ezt a halódást megállítanók, ha sikerülne a régi zsidó életet helyreállítani, ha minden zsidó iroda, üzlet és bank szombaton bezárna, a rabbik és vállalkozások koldulni mehetnének a koldusbotra jutott kereskedőkhöz és bankárokhoz

és előbb-utóbb mégis csak akadna valaki, aki előlről kezdené a haladást, az üzletek kinyitását.

Vázsonyi mondotta egyizben, hogy a nép sohasem vétkezik. És ebben van igazság. Mert amikor egy nép elhagyja a maga erkölcsének útját, akkor észrevétlenül az erkölcs változott meg, elvesztette hitelét, értékét. Ekkor pedig hiábavaló volna bárminemű vészkiáltás, inkább azon

kellene lenni, hogy az új erkölcsnek támaszt adjunk a régiak maradványaiból.

Mennyit használt a keresztes hadjárat a nők kendőzése és szeméremsertő ruházkodása ellen? A vége az, hogy a legyőzöttek diktálnak a győzőknek és megbarátkozunk azzal a gondolattal, hogy a régi erkölcsben volt valami tulzott aszketizmus, avagy másutt volt a hiba.

A haladást nem kompromittálni és nem halódásnak nevezni kell, mert sokakban azt a pesszimiztikus lehangoltságot idézi elő, hogy *nem érdemes a halódás végét bevárni, jobb meghalni* és még jobb egy másik életformába menekülni. Nem egyszer reszkettem a kikeresztelkedések elleni prédikációk alatt is, hogy egyik-másik hallgató homlokához kap és azt mondja: jó gondolat! *Ha annyian megteszik, miért maradjak én az utolsók között?*

Akinek iskolában volt alkalma különböző módszerek hatását kipróbálni, tapasztalhatta, hogy a pesszimiztikus közmegróvás legjobb esetben hatástalan, de sokkal gyakrabban káros hatású. Az egyetlen helyes módszer, *mindenben a jót felfedezni és tudatossá tenni*, az önérzetet megerősíteni és arra alapítani oly követelményeket, melyek a régi idők előtt szentek voltak.

És ne higgyük, hogy sikerül a keresztes, vagy mondjuk: mogendovid hadjáratot a Rombach uccánál megállítani; túl kell mennünk az Orcyházba sőt Csorkovig sem állhatunk meg.

Arra mutassunk rá, hogy van kulturánk, mely ezelőtt elnyeléssel fenyegette a zsidó vallást és mégis virágzik a zsidóság: emberek ezrei, kiket sem hit, sem családi hagyomány, sem érdek nem köt a felekezethez, mégis hiven ragaszkodnak hozzá, nehéz viszonyok között adóznak oltárain, szellemi termékeikkel és munkájukkal élesztik gazdagítják irodalmát és adnak új irányt, új fényt és új életcélt. A csökönyös konzervatív halódás helyén haladást észlelünk.

Dr. Fényes Mór.

K i t ű n ő m i n ő s é g l

Hutter szarvas
szappan kóser

כשר

Kapható minden fűszer és festékkereskedésben. Gyártja a budapesti orth. hitközség rabbinátusának felügyelete mellett.

Hutter József Szappangyár-Olajipar

Részvénytársaság
Budapest, VII., Erzsébet-körut 6. szám
Telefon J zsef 461-92, 93, 94, 408-92.

ארטה' כשר

„CERES”

ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

HUTTER JÓZSEF

szappangyár Olajipar Rt.

Budapest, VII., ker.
Erzsébet-körut 6 sz.

Tel.: J. 461-92, 93, 94, J. 408-92

Fantasztikus napkeleti riport

**Különös beszélgetés a kapurtalai Maharadzsával,
az afganisztáni Emirrel és a Dalai Lámával.**

Az „Egyetértés”-ben olvasom egy aktív miniszter nyilatkozatát Székely Ferencről. „Közben bejött a szobába egy másik miniszter — írja a cikkiró — és Nagy Andornak a hitközségben kifejtett működése iránt érdeklődött, majd megjegyezte: Olyan kapacitásra, mint Nagy Andor, méltán büszke lehet a magyar zsidóság”.

Minthogy én nem vagyok abban az irigylésreméltó helyzetben, hogy egyszerre két miniszterrel is beszélhessek, sőt egy minisztert is csak nagyrítkán látok — robogó autóban — kollégám sikerein felbuzdulva vérszemet kaptam, gondoltam merészet és nagyot, felültem a

Szombat rendelkezésére bocsátott kétfedelű Fokker-gépre és néhány órai repülés után már a *kapurtalai maharadzs* mesébeillő palotájához érkeztem.

Nem akarom türelmes olvasómat a maharadzs palotájának szenzációs technikai ujitásaival untatni és így mindjárt a fejedelem fogadószobájában kezdem a történet elmesélését.

A maharadzs éppen az „Egyetértés”-t olvasta és azzal a kérdéssel fogadott, hogy

mi ujság a Sip-uccában?

Elmondta, hogy kölcsön szeretné kérni *Eppler Sándort* a budapesti hitközségtől, minthogy egy csomó új templomot akar építeni és szüksége van egy megfelelő szakértőre.

Kérdésemre kijelentette, hogy

ő is Glücksthal-párti,

mert G. az egyetlen, aki alkalmas, megfelelő biztonsággal vezetni a kehillát.

Beszélgetés közben nyílik az ajtó és — akár hiszik kedves Olvasóim, akár nem — nem kisebb kapacitás lépett be az ajtón, mint az *afganisztáni Emir*.

A nagy Emir kitüntető barátsággal közeledett felém és melegen érdeklődött

az ő kedves és művelt barátja: Grauer Vilmos után.

Elmesélte, hogy fáradságot és költséget nem kimélve megszerezte a Grauer-féle receptet, monopolizálta az ecetgyártást úgy, hogy az ecetgyártás azóta a forró

Afganisztán fő jövedelmi forrása.

Az Emir ugyancsak *Glücksthal-párti*; szerinte G. felvidéki ember, aki gyermekkor óta megszokta a munkát, sohasem tözsdezett és cselekedeteiért mindenkor vállalta a felelősséget. Az Emir kijelentette, hogy abban az esetben, ha Glücksthal lesz az elnök

egymillió font sterlinget fog a hitközség rendelkezésére bocsátani — bekebelezés nélkül.

Látogatásom mindvégig a szerencse jegyében folyt le, mert a fent leírt hatalmasságokon kívül

harmadiknak a tibeti Dalai Láma toppant be,

aki mintegy megérezve miről folyik a diskurzus, szintén a Sip-uccáról kezdett beszélni.

Felvilágosításaimat bosszankodva hallgatta, mert neki Glücksthal személye *nem szimpatikus*.

A Láma ugyanis abban reménykedett, hogy Hajdu és Nagy Andor addig építenek majd templomokat, míg a hitközség kénytelen lesz a Sip-uccai székházat eladni és ő pont

ezt az épületet nézte ki magának, hogy ott egy nagyszabású láma-intézetet állítson fel.

Márpedig a dalai szerint *mindaddig, míg a hitközséget Glücksthal vezeti*

a Sip-uccai székház eladására nem kerülhet sor.

Egyébként üdvözlét küldi Glücksthal Samunak és noha nem érez magában hivatást tanácsokat osztogatni, mégis azt izeni, hogy végig ki kell tartani a poszton és nem szabad a türelmét elveszíteni.

Ki tudja, még meddig folyt volna az érdekes interjú, ha a pilóta nem sűrget. A maharadzsa bucsuzáskor megrendelte nálam a „Szombat“-ot 2000 példányban az összes hittanárok részére. Az Emir pedig emlékül az afganisztáni egyetem disz-morénuját nyújtotta át nekem. A halbörre írt gyönyörű oklevelet már be is mutattam a Röser-intézetnek nosztrifikálás végett.

A Láma nem hagyta magát lefőzni és szellemes héber-séggel tartóztatott: „Láma azavtuni?“ Én azonban nem maradhattam, elkértem még a Láma arcképét az „Egyetértés“ számára és már benn ültem a Fokkerben.

Nászajándékul alkalmas, **festmények**, kiállító művészek művészi alkotásai, kedvező havi részletfizetési feltételek mellett is vásárolhatók a „SOLYMOSI KÉPSZALON“-ban, Kossuth Lajos ucca 13.

Mégegyszer a Magyar-zsidó Lexikon . . .

Két levél:

I.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Önt is azok közé számítom, akik az ösforrásokból és nem a „Gnesius“-ból merítették héber ismereteiket és nekem kötelességem bizonyos vastag tévedésekre rámutatni.

A Magyar Zsidó Lexikonban olvasható:

„Kitli“ alatt az áll, hogy a „tál“-t peszach 8-ik napján bencsolják. A jámbor olvasó — t. i. a vallástalan amhoórec — képes lesz tehát maszkir után is ott maradni a Dohányban, csak hogy Abrahamsohn híres „tál“-ját hallgathassa.

„Peszach“ alatt az díszlik, hogy niszán 14-én este kutatnak „chomec“ után. Itt már nagyobb a baj, mert az említett jámbor olvasó közvetlenül a széder előtt fog chomec battlenolni.

„Félünnepek“ alatt azt olvassuk, hogy „rós chodes“ napján nem mondanak sem hallet, sem muszáfot.

»Muszaf« alatt arra oktatnak bennünket, hogy előtte mindig félkadist mondanak. Ez nem áll, mert csak ásré jausvé után mondják, de sohasem valamely ima előtt

»Jom-Kipur« alatt arról értesülünk, hogy muszafkor Ovinu Malkenu-t mondanak.

Az »étkezési törvényeket« is hozzáértő halachistára kellett volna bízni, mert ott viszont azt olvassuk, hogy az állat hátsó részeinek az inait nem szabad enni, holott a »gid hanose« az ischiadikus ideget jelenti, hiszen a Talmud többszörösen beszél „sumen bagid“-ról, azaz zsirjáról.

Szemelvénynek épen elég.

Noha tudom, hogy liturgikus kérdésekben senki sem fog a Lexikonhoz fordulni felvilágosítás végett és a »Szombat« olvasóit aligha érdeklik fenti felvilágosítások, mégis kötelessége Szerkesztő uramnak helyt adni fenti soroknak, melynek elvártában maradok hittestvéri üdvözléssel

Budapest, 1929. június 30-án.

Braun Manó

II.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Miután kegyes volt a Magyar Zsidó Lexikon cikkeire tett tárgyilagos megjegyzéseknek reám vonatkozó adatait velem közölni, méltóztassék megengedni, hogy én is a vonatkozó dolgokra nézve néhány észrevételemet megtegyem.

Bevezetésül csak annyit vagyok bátor megjegyezni, hogy a szerkesztésben nem folyt teljességgel szabatos munka; ugyanis a szignaturák nem helyesek. Oly cikkek alatt nincsen a monogrammom, vagy másé van, melyeket én irtam, viszont olyanok alá is került a jelzés, mely nem az én tollamból származik. Hogy mindezt ma még jól tudom, annak nyitja az, hogy tulzott s mint ma beigazolódott óvatosságból a korektura alkalmával valamennyi kéziratomat eltettem s birtokomban rendelkezésre állanak. Részletezve a dolgokat:

1) A *Kittli* címszónak, mely valóban tőlem származik, hibája pusztán elírás lehet, mert hiszen *Tal* címszó alatt (872) helyesen irtam: „Az év folyamán való első mondása a peszach *első* napján tartott muszaf istentisztelet keretében ünnepléssel történik; az előimádkozó fehér köpenyben, ugynevezett halottas ruhában végzi az istentiszteletet“.

2) és 3) A *Peszach* és *Félünnepek* cikkek alá tévedésből került a monogramom. A *Hallel* című szó alatt én irtam (341): „Félhallélt mondanak: . . . 2 ujhöld napjain.“ *Muszaf* címszó alatt hasonlóan tőlem: (623) „Muszaf imát mondanak: . . . ros chodeskor (ujhöld).“

4) A *Muszaf* címszó alatt kifogásoltakat szerény véleményem szerint nem látom hibáztathatónak. Én jól tudom, hogy a félkadis imarészek befejezésekor mondatik, úgy is irtam a *kadis* címszó alatt (445): „1. Félkadis . . . Kisebb imarészek végén mondja az előimádkozó.“ De bátor vagyok megjegyezni: a közönség részére készült lexikonban nem a halachikus tételt, hanem az emlékezetes ritust kell meg rögzíteni. Már pedig a tóra vissza tétele után az előimádkozó a pulpitushoz áll s félkadisba kezd. Ez visszásság s sok helyen úgy segítettek rajta, hogy az ásré-t, melyre valóban e félkadis vonatkozik, a tóra betétel után következő időre hagyják, de e reform a legtöbb helyütt nincsen keresztülvive. ami pedig azt a körülményt illeti, hogy félkadis csupán ásré után van — tisztelettel jegyzem meg: a tóraolvasás után is van s köznap reggel a tachnum illetőleg, ha ez nincs, közvetlenül a tefiló után is

5) Az *Étkezési törvények* alatt *nincs* az én monogramom, nem is én irtam.

6) A *Jom-Kipur* alatt előforduló muszafi ovinu malkénu szintén elírás, bizonyíték rá az *ovinu malkénu* címszó (676), hol azt olvassuk: Jom Kipur napján a maariv, sacharisz és neiló után.“

Mindezek csak megtett indítványom helyességét bizonyítják, mely szerint különösen a munkának a szerkesztő által kergetett voltára való tekintettel, helyes lett volna, ha minden cikket ketten signálnak: a fogalmazó és a revizor.

Fogadja igen tisztelt szerkesztő ur: őszinte köszönetem nyilvánítását. Szives üdvözlettel igen tisztelő híve

Dr. Friedmann Dénes

Glücksthal Samu visszavonta lemondását

A pesti hitközség évváró közgyűlésének egyetlen érdekleges tárgya, *Glücksthal Samu* lemondása volt.

Berlinben napokig tárgyalták a költségvetést, nálunk mindent en bloc tudomásul vettek. Senki sem kérte számon ama ígéretet, hogy a választójoget ki fogják terjeszteni. Voltak ugyan *demokrata képviselők* is jelen, de eziránt nem érdeklődtek. Senki sem kutatta, miért nem mutatták be végre a tisztviselők fizetéséről szóló kimutatást, mely világszerte minden

közületben nemcsak törvény, hanem erkölcsi kötelesség is. Nem kérdezte senki, hogy miért kreáltak magas állásokat, ki tudja milyen érdemek díjazására. A közgyűlés ugyyszólván formális ülés volt, mindent egyhangulag tudomásul vettek, csak *Glücksthal Samu* ünnepélyes marasztalása volt a közgyűlés egyetlen komoly momentuma. Elsőnek *Dr. Blum Ödön* szólalt fel az V. kerület nevében. *Glücksthal Samu* érdemeit méltatta és kifejtette, hogy az ő irányító és ellenőrző munkásságát nem lehet és nem akarják nélkülözni. Indítványozza, hogy küldöttség keresse fel *Glücksthal Samut* és kérjék meg, hogy vonja vissza lemondását. Utána *Dr. Patai Samu* a VII. kerület nevében beszélt *Glücksthalról* és csatlakozott az indítványhoz. Majd sorban az összes kerületek vezetői szólaltak fel hasonló értelemben, mire a közgyűlés óriási taps és lelkes helyeslés közt egyhangulag elfogadta *Dr. Blum* indítványát és megválasztotta a kiküldendő bizottság tagjait. Ez a közgyűlésen történtek hűséges leírása.

Ezzel szemben a hitközség leadott egy közleményt a sajtó részére, melyben *Glücksthal Samu* neve meg sem volt említve. Ezt az eljárást kelőlőkép jellemezni nincs módomban. Csak annyit vagyok bátor megjegyezni, hogy

az a koteria, mely »utánunk az özönvíz« felkiáltással minden áron építkezni akar, tüzzel-vassal hadakszik, hogy Glücksthal Samu munkakedvét kiölje.

Ez azonban nem sikerült. A küldöttség Dr. Blum Ödön vezetésével felkereste *Glücksthalt*, aki a meleg üdvözlő szavakra kijelentette, hogy maga is *kénytelen belátni, hogy a mai nehéz társadalmi, gazdasági és politikai helyzetben, a hitközség sikeres vezetése érdekében elsőrendű fontosságú, hogy mindenki kivegye részét a munkából és céltudatos egységgel igyekezzék a hitközségre háruló feladatokat megoldani.*

Kijelentette továbbá, hogy ő, aki annyi éven át részt vett ezen munkában a lemondást visszavonja és a további munkában részt kér.

Glücksthal Samu szavai mögül kiérzik annak bejelentése, hogy ő érzi és tudja, hogy reá a közületnek szüksége van és elhivatottságának tudatában a hitközség rendelkezésére bocsátja tudását és tehetségét.

Glücksthal Samu elhatározása a legszélesebb körben közmegnyugvást keltett, mert mindenki tudja, hogy *Glücksthal* egyénisége garancia arra, hogy a hitközséget kalandos építkezésekbe nem fogják belevinni.

Budai Szinkör: Szökik az asszony.

Ismeretlen Vámbéri reminiszcenciák

Vámbéry Ármin első nagy keleti utját megelőző két esztendőt a Bakonyban töltötte, G. H. nagybérlő házában, hol egyik fiának házitanítója volt. A jókedélyű fiatalembert nagyon megszerették és rövid időn belül egészen a családhoz tartozónak tekintették. Vámbéry jól értett ahhoz, hogyan kell a falusi magányt szines ötletekkel vidámmá tenni és pazar jókedve gyakran magával ragadta az egész ház népét. Mindig újabb és újabb »hecceket» eszelt ki. Persze, rendszerint egyesek rovására nevettette meg a többieket. Kitünő érzéke volt a komikum iránt és felebarátai gyengeségeit meglepő ügyes módon tudta kiszínezni.

A bérgazdasághoz egy szeszgyár is tartozott és így a bérlőt a szeszárak melegen érdekelték, melyek azonban abban az esztendőben rendkívül alacsonyan állottak. Ez a körülmény a család egyik szegénysorsu rokonát nagyon bántotta, kinek ugyanabban a helységben pálinkafőzdéje volt. Minthogy ujságot nem járatott, reggelként megjelent G.-éknél a szeszárak iránt érdeklődni, de mihelyt beletekintett a lapba és tudomást szerzett arról, hogy azok nem javultak, sópánkodva távozott. A szeszárak pedig folyton estek.

Elképzелhető, hogy öröme és meglepetése szinte leirhatatlan volt, mikor egy szép napon hihetetlenül magas árjegyzésre akadt az ujságban. Senki sem volt a szobában és így, a rokon jogával élve, gyorsan kitepte az árjelző lapot és elrohant vele, az örömhirt terjeszteni. Csak dél felé tért vissza. G. ur, akkor már ott ült ka-

rosszékében és olvasgatta a vezércikket.

— Mit szólsz hozzá, — kérdezte a rokon ujjongva — hogy emelkednek a szeszárak? —

G. ur azonban tamáskodott.

— Hadd lássam, — mondta — ez csak sajtóhiba lehet. S máris nézegette a térdén fekvő ujságban a híreket.

— Ott hiába keresed, — kiáltotta a vendég — hisz én kiteptem és magammal vittem azt a részt, nesze itt van!

Azonban, úgy látszik csoda történt, mert G. ur a kezében levő ujságban fellapozta az árjegyző rovatot és az előbbi napoktól alig eltérő árakat talált.

— Hát ez, hogy lehetséges! — jajgatott a rokon.

De G. ur erre már gyanított valamit.

— Hadd lássam csak azt a lapot, mondta és azután elnevette magát. Mindjárt gondoltam! Na, ez a Wamberger!

Ez a Wamberger, nem volt más, mint a mi később oly híressé vált Vámbérynk, aki komoly tanulmányai dacára nem sajnálta a fáradságot, a »hecc« kedvéért átkutatni a padláson felhalmozott tavalyi ujságokat, megkeresni az esztendő előtti, de különben hasonló keletű lappéldányt és ezzel rövid örömet és szomorú csalódást szerzett az örökké szeszárakat sirató rokonnak.

* *

A jókedvű kópé, aki annyira szeretett nevetni és másokat megnevettetni, tudott ám sirni és jajveszékelni is. E sorok írója egyik tanítványától hallotta

a következő megrendítő kis történetet, melynek szenvedő hőse ugyancsak Vámbéry volt.

Senkit e világon nem imádott Vámbéry annyira, mint édesanyját és a sors tragikuma, hogy az öreg asszony ki annyit imádkozott fia boldogságáért, már nem érte meg csodálatos pályafutását. Még G.-éknél történt, hogy Vámbéry anyja haláláról értesült. A fiatal ember fájdalma leirhatatlan volt. Sirt és zokogott, nyöszörgött, haját tépte, a földre dobta magát; később aztán bezárkózott szobájába és onnan hallatszott szivettépő jajgatása. G. ur kezdte komolyan féltetni és fellelegzett, mikor végre csendesebb hangok váltották fel a fájdalom paroxizmusát. Mikor azonban teljesen elcsendesült és órák multak el anélkül, hogy Vámbéry szo-

bájának ajtaja kinyitott volna és étlenszomjan töltötte a napot, G. ur ismét nyugtalankodni kezdett. Egyszerre, meglepetésszerűen hegedű hangja ütötte meg fülét. Szinte lehetetlennek tűnt fel G.-nek, hogy Vámbéry hegedül. Bekopogtatott hozzá és kissé megbotránkozva, az idősebb barát jogán, kérdezte: — Hogy értsem ezt? Fájdalmában leginkább meghalni szeretett volna, és ily gyorsan megvigasztalódott? —

Minden zavar nélkül válaszolt Vámbéry:

— Igenis, legszivesebben a halálba követtem volna drága anyámat, de fiatal vagyok, élnem kell s hogy élni és dolgozni tudjak meg kell vigasztalódnom; már pedig mi nyujthatna nekem nagyobb vigaszt a zenénél? —

Korányi Elsa.

Egy öngyilkos fejfájára

Főnt született az ódon várban. Kis ember volt. Fűszeres, magyar, zsidó...

Harminc éven át vezette boltját az Uri-uccában. Csendesen. Néhány köbméter gáz, rövid rendőri hir és az élet rohan tovább.

Tipus volt, a „névtelen adófizető“!

Életében nem vétett a légynek sem, szerette is őt mindenki, aki ismerte.

Nemcsak zsidók, papok, mágnások, sokágu címerrel bíró nevek. Azok voltak a vevői is.

Mindenkihez volt jó szava, nyitva a szive és nyitva a zsebe. Nagy urak, püspökök beszóltak hozzá, mikor elmentek boltja előtt.

Bizalmasuk volt.

Asszonyaik szerették családját, gyermekeit.

Apja sem volt rosszabb. Ki nem ismerte a „Zsiga bácsi“ kávéházát a Tárnok-uccában.

Végigszenvedte a háborút, a forradalmat. Nem börzézett, nem játszott, nem vett sorsjegyet.

Dolgozott és küzdött, mert apjától azt tanulta, hogy a munka mindig meghozza gyümölcsét. (Akkoriban így is volt.)

Szegény emberek hozzáfordultak hitelért, adott nekik; szegény emberek hozzáfordultak kölcsönért, adott nekik.

Még akkor is, mikor már sajátmagának lett volna támogatásra szüksége, mert a bolt rosszul ment! Mindig rosszabbul ment.

Adósai nem fizettek — ő nem perelt. De kezességi váltóit behajtották rajta.

Idegei megfeszültek, agya pattanásig lüktetett és állandóan vörös karikákat látott.

Táncoltak, ugráltak a vöröskörök szeme előtt, kora reggeltől — késő estig. Maga sem tudta, hogy az éhségtől vagy a gondoktól. Menekülni, menekülni — sóhajtott a fűszeres és megcsókolta gyermekeit. (A legjobb tanulók voltak az osztályban)

Azután bezárkózott . . .

* * *

Az ajtót, már a rendőrség emberei feszítették ki, átható gázszagra.

Zokogó teleség és zokogó asszonyok. A kis zsidó fűszeres feleségét vigasztalták.

Elsőnek a püspök, magas hivatalnokok, majd az egész hercegprimási és belügyminiszteri palota emberei. Csókolgatták gyerekeit, az árvákat.

Ezuttal Vadász Ferencnek hívták.

Gyönyörű, napos idő van az Űri-uccában. Vig nótát lenget a szél, egy közeli korcsmából.

Kifürkészhetetlenek az Úr utjai és mi csak imádkozhatunk: Jiszgádál, vöiiszkádás, sömé rábo . . .

K. K. B.

A Herzl ügyhöz

A „Jüdische Presszentrale” című lapban megjelent cikkem, amely „a Budapesti Herzl-templom” kérdésével foglalkozott, a külföldi zsidó sajtóban éppen olyan meglepő szimpátiával találkozott, mint amilyen barátságtalan kritikát vont maga után a belföldi zsidó felekezeti sajtóban.

Megjegyzem, hogy az említett cikk nem azt célozta, hogy a Bpesti Izr.

Hitközség határozatot hozzon arra nézve, hogy egyik templomát „Herzl” névvel jelölje meg. Ehhez a Bpesti Izr. Hitközségnek nincsen joga! Nincsen joga még akkor sem, ha az ájtatosok kis része ebben zavartatva lenne. Az ájtatosságot nem lehet majorizálni. A „dohánytemplom” címet nem a Hitközség adta meg, hanem a nép vette közszájra, s az én célom csak az volt, hogy Herzl

emlékét ugyanilyen módon a közvélemény előtt szimpatikussá tegyem.

Én csak azt indítványoztam, hogy a zsidó muzeumban a Herzl—Nordau teremben egy történelmi nevezetességű Herzl—Nordau időből származó festményt helyezzenek el stb. A Hitközséghez beadott indítványomban — s ezen van a hangsúly — kifejtettem, hogy ez esetben az építendő Kulturház költségeit külföldi tőkések adnák össze. A Hitközség ezt az indítványomat nagyon lojálisan kezelte. Dr. *Hevesi* Simon vezető főrabbi szeretetre méltó formában közölte velem, hogy indítványomat a Hitk. Elöljáróságánál támogatni fogja. A

Hitközség kutatásokat rendelt el Herzl és Nordau Budapesten töltött ifjúkori adatainak felkutatására és megbeszélte velem egy a Herzl halálának évfordulója napján megtartandó requiem módzatait. A cionisták közötti viszálykodás miatt azonban úgy látszik az egész eszme elalszik.

Sokat vitatott Herzl cikk a „Jüdische Presszentrale“ husvéti számában jelent meg és erről a Cionisták tudomást szereztek. Ezek volnának megjegyzéseim azokra a különböző szerkesztői üzenetekre, amelyekre bővebben nem tartom érdemesnek nyilatkozni.

Bettelheim Samu.

Dohány ucca, — Herzl ucca.

Kedves Kollegám, Bátyám, Barátom!

Nagy érdeklődéssel olvastam a „Szombat“ legújabb számában a Herzl templom fölvetett eszméjéhez fűzött megjegyzéseidet, amelyeket a magam részéről is helyt állóknak tartok. Csak azért jelentkezem, hogy óvatosan bejelentsem a „nem azonosságot.“ Azaz „nem azonos“ a Herzl templom eszméje azzal az indítvánnyal, amelyet a Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetségének legutóbbi közgyűlésén az elnöki tanács nevében beterjesztettem, hogy Herzl szülővárosa is, végül méltó módon örökítse meg nagy fiának emlékét. Többek között javasoltam, hogy a Szövetség irjon át Budapest Székesfőváros Tanácsához, hogy a Dohány uccát, melyben Herzl született Herzl Tivadar uccának nevezze el, ezzel is dokumentálva Magyarország fő városának történelmi érzékét és ezzel is bizonyítva a világ előtt, hogy minden elfogultság nélkül itéli meg a történelem kiválasztottjait. Ezzel a ténnyel egyszersmind a jelenlegi Dohány uccai templom automatikusan Herzl templommá válik.

Ez nem a cionizmus propagálása Budapest székesfővárosa részéről, hanem midőn egyik fia világhirre tett szert, akit világszerte ünnepelnek, a főváros önmagát becsüli meg akkor, ha az illető nevéből egy uccát nevez el.

Alapos kilátás van rá, hogy a Főváros ezt az indítványt el fogja fogadni, annál is inkább, minthogy ezzel a külföld előtt Magyarország olyan propagandához jut, mely a magyarság érdekeit fokozottabb módon mozditja elő.

Egyébként nagy élvezettel olvasom a „Szombat“-ot és nem mondhatom: „Olvasom, Nem Olvasom,“ mert elejétől végig élvezettel olvasom.

Szeretettel üdvözöl igaz hived

Dr Patai József

Olvasom, . . . ; — nem olvasom . . . !

NEM OLVASOM

. . . , hogy a vének és bölcsek, az archisynagogusok összeültek és szidták a Szombatot, tekintélyrontás címén, mert azt találtam írni a triumvirátusról, hogy a történelem erről úgy fog megemlékezni: *Marcellus, Andronikus, Wilhelmus*. Nehezen tudom ezt megérteni. — A napokban *Balkányi Kálmán* úgy emlékezett meg *Éber Antal* és *Lukács Antaltól*, mint a magyar kereskedelem *Antoniusairól*. És sem *Éber*, sem *Lukács Antal* tekintélye ettől nem ingott meg. Különben a *triumviratus* egy jogi *nonsense*, mert *Hajdu Marcell* tagja a *triumviratusnak* s egyszersmind elnökhelyettes. Ehhez sem a római, sem a talmudi jogban nem lehet mintát találni. Csodálom is, hogy *Gábor Gyula* a főtitkár, aki egyébként neves jogász belement ebbe a konstrukcióba. Egyébként a triumvirátus már csak papíron létezik, mióta *Glücksthal Samu* visszatért a hitközséghez. Szeretném én látni azt a triumvirátust, mely *Glücksthal Samu*nak ordrékat akarna kiosztani.

NEM OLVASOM

. . . , hogy üresek a templomok. Az aréna-uli templom-

ban voltam egyik péntek este Abend kántor szép éneke dacára a hivek gyér számban voltak jelen. A fiatalság teljesen hiányzott. Kérdésemre azt a választ kaptam, hogy most nyár van, meleg van és sokan nyaralnak. Télen bizonyára az lesz a hiba, hogy a hideg miatt nem jönnek. Szomorú tény, de meg kell állapítani, hogy a mai templomok is üresek és nem kell új templom.

OLVASOM

. . . , *Kecskeméti Lipót* egyik újabb beszédét. Ritka öröm ez nekünk, mióta elszakították tőlünk nagy büszkeségünket, lelki gyönyörűségünket, a nagy *Kecskeméti Lipót*ot. Aggokházát avatott és többek közt azt mondotta: *A zsidó szív építette ezt a házat és dicsőség Istennek a zsidó szivekért és minden jó szivért. Azt akarjuk, hogy ez a ház mesebeli birodalma legyen öreg embereknek, akik becsületesen dolgoztak és elrohant felettük az élet és semmi nélkül maradtak.*

Ezután dr. *Lázár Aurél* mondott beszédet. Elmondotta, hogy már gyermekkorában megtanulta a zsidó jószívet becsülni és mert legjobb barátja, akivel együtt nőtt fel zsidó fiú volt, abból belé is átszűrődött a jószív és a szeretet érzése és az aggok becsülése. Hiszen szenvedni mindenki tud, de a történelem folyamán a szenvedéseket elviselni, igazán csak a zsidó tudta.

Hogy *Lázár Aurél* kicsoda, micsoda, minő magas állást tölt be ma, nem tudom. Conscolarisom volt, román fiú volt. A premonstreieknél együtt érettségiztünk, a kir. jogakadémián együtt végeztünk. Annak idején jó magyar hazafi

volt, noha mindig hangosan hirdette román nemzetiségét. Közben mi történt, nem tudom. Ez a beszéde minden esetre elárulja, hogy a magyar kultúra neveltje.

OLVASOM

. . . , hogy a VII. ker. izr. Nőegylet Garden Partyján a táncverseny győzteseinek lettek az Ákos—Kafona pár, Nemes—Zupfer pár, Spiczter Klári és Róna Pál és Fischer—Kovács pár. Csak arra vagyok kíváncsi, hogy mit szól ehhez a 9-ik oldalon szereplő Rabbi Menachem-Mendel, akit rövidesen Kosszovi csodarabbinak hívnak.

NEM OLVASOM

. . . , hogy *ujabban az ellentéteket a Sip-uccában a lovagiasság útjára terelik. Voltak akik a Rácz Vilmos könyve mellett szólaltak fel, végül az előljárók és helyetteseik abban állapodtak meg, hogy a Clair Kódexet fogják irányadónak tekinteni. Csak az ad fejtörésre okot, miként lehet fenti Kódex szabályait az elmélyítés korszakában összeegyeztetni a Schulchan Aruch paragrafusával és szellemével. Állítólag dr. Richtmann Mózes vállalkozott arra, hogy e kérdést egy responsumban halachikus szempontból fogja megvilágítani.*

OLVASOM

. . . , hogy a „Zsidó Ujság“ foglalkozik a Szombat egy cikkével és kitanít engem, hogy már a szentírás megemlékezik nőkről, akik számaron és tevén utaztak. Csak nem képzelem komolyan

a fiatal Kolléga ur, hogy én nem tudom, mi Keleten a szokás és mi van megírva a Bibliában. De itt arról volt szó, hogy a hölgyek csizmában és cylinderrel a fejükön lovagolnak. Ez már egy novum. Én szívesen fogadok el kioktatást a fiatal Kollegától és így arra kérem, mondja meg, mi a kisebb véték? Férfimód megülni a lovat, vagy női nyereggel?

NEM OLVASOM

. . . , hogy a Rombach-uccai templomban *Iagbeomerkor* egyetlen esküvő sem volt. Mindig is hangoztattam, hogy nem elég a Kasrusztökéletesíteni, de Kasrusz alanyokat is kell nevelni. S. R. Hirsch a híres frankfurti „minta“ tizenegy tagu hitközség vezetését vállalta. Előbb hiveket szerzett s a szükséghez arányítva létesített intézményeket. Nálunk megfordítva történt, elköltöttünk egy vagyont a Kasruszra, mintha mindennap Kapporc-vágatás volna.

NEM OLVASOM

. . . , hogy a tőzsdések mostanában a Csodarabbikhoz zarándokolnak és komoly csekkek hiányában „kvitli“ van a bugyelárisban. Nebbich a tőzsdések, ez már a tőzsde végalkonyát jelenti, mikor kvitlikkel akarják a girót rendezni.

A „SZOMBAT“ üzenetei.

K. V. Losonczi ut. A Szombat egyik legutóbbi számában cikk jelent meg dr. Sebeők Dezső elmaradt harmadik cikkével kapcsolatban. Sajnos, ez a pár sor félreértésekre adott alkalmat. Esze ágában sem volt a cikk írójának bárkit is meggyanusítani. Ellenkezőleg az volt a cikk tendenciája, hogy beigazoljuk azt, hogy a Kasrusz-kérdésében úgy dr. Szabolcsi Lajos, mint dr. Sebeők Dezső a békét és megértést kereste és hála e két zsidó közéleti férfiú fáradozásának, sikerült is a megzavart békét helyreállítani. Ugy dr. Szabolcsi Lajos, mint dr. Sebeők Dezső személyéhez semmi meggyanusítás nem férközhet és a felekezet csak hálás lehet nekik, hogy ezt az áldatlan ügyet közmegelegedésre elintézték.

Dr. F. Budapest. Ön azt írja, hogy könnyű nekem régi váradi meséket feltalálni, hogy én azt is irhatnám, hogy valamikor az ottani kereskedelmi kamara elnöke voltam, hiszen nincsen senki, aki mindezt kontrolálja. Nagy tévedés. Eltekintve, hogy Váradon olvasák a Szombatot, itt élnek közöttünk olyanok, akik még a régi Váradon nagy szerepet játszottak és nagyon ismerik az ottani dolgokat. Pld. dr. *Halász* Lajos min. tanácsos, *Dési Géza*, *Lukács Ödön* min. tan. és *Baróthy Pál* főügyész helyettes. A legkisebb elírásnál első volna dr. *Halász* Lajos, aki rámcsegetne és megmondaná véleményét. Nekem tehát nagyon is ügyelnem kell, mikor régi emlékeket felelevenítek, nehogy memoriám cserben hagyjon.

Ftsztd. Dr. S. J. B.-csaba. A semitológus kifejezés nem volt részemről elírás. Aki a semita nyelvekkel rendszeresen foglalkozik, azt tudományos világban úgy nevezik, hogy semitológus. A nagy, hires Chivolson a semita nyelvek tanára volt Pétervárott, Rudolf Kittel a semita nyelvek világhíres professzora. Ezen két sűrűn idézett név mellett min-

dig olvasható: a kiváló semitológus.

Ismétlem, könyve nagyfoku tiszteletet váltott ki belőlem és távolról sem akartam Önt megbántani. Csak ne méltóztassék elfelejteni, hogy a „Szombat“ kritikai szemlének indult és nem akar Misesbérach-újság lenni.

Dr. B. Budapest. Én is olvastam a Zsidó Szemlét, mely a Szombat sorozatos tévedéseit rögzíti meg. Lehetséges, hogy dr. Schönfeld is propagálta a Herzl-templom eszméjét, de a világsajtó erről csak B. S. írásaiból vett tudomást, mert a Presszentrálet az egész világon olvassák.

Második tévedésem Zs. Sz. szerint, hogy Herzl nem volt templomjáró ember. Ezzel szemben felemlíti, hogy Herzl a kongresszusok idején szombaton megjelent a templomban. Ez nem komoly érv. Különben is egy nagyobb kapacitás nyilatkozata, dr. *Patai József*é, nekem ad igazat. A Zs. Sz. végül *Herzlt a Rabbam és Rabbi Méirrel* egy sorba helyezi. Ez *Herzl* egyéniségének és jelentőségének teljes félreismerése.

„Budai Chevra Kadisa“ Budapesten

57/1929 Sz.

Pályázati hirdetés.

A Budai Chevra Kadisa Izraelita Szentegylet a II. ker. Maros ucca 16 sz. alatt épülő kórházának orvosi vezetésére rendszeresített igazgató-főorvosi-, továbbá egy-egy sebészeti-, belgyógyászati-, nőgyógyászati és gyermekgyógyászati osztályfőorvosi- végül egy Röntgen-laboratoriumi főorvosi állásra ezennel pályázatot hirdet.

A pályázni kívánók tartoznak curriculum vitaevel és működési bizonyítványokkal felszerelt, valamint orvosirodalmi működésük ismertetését tartalmazó pályázati kérvényüket folyó évi augusztus hó 5-ik napjáig a Budai Chevra Kadisa titkári hivatalához (II. Fő ucca 12.) eljuttatni.

A Budai Chevra Kadisa Izraelita Szentegylet Elöljárósága.

Halálozás. Hofmeister Móric, a Hofmeister Testvérek kiskunhalasi cég szeniorfőnöke f. hó 7-én reggel egy budai szanatoriumban hosszas betegség után meghalt. Mint Kiskunhalas város virillistája, mint megyebizottsági tag, több pénzügyi igazgatósági tagja, mint hitközségi elnök kivette részét a közéletből. Nemes szívével, fenkölt lelkével majdnem egész vagyonát a Haza oltárára vitte, amidőn a háboru kitört. Fanatikusan hitt abban, hogy miénk lesz a győzelem. Kiváló zsidó és egyben lelkes fia volt a magyar hazának.

Az újpesti izr. hitközség pályázatot hirdet II. kánfor-karvezetői sochet-ubodek-vekore állásra. Pályázhatnak 40 éven aluli, három elismert rabbtól kabolóval bíró, zeneileg képzett egyének. Pályázati határidő: július hó 30-án. Fizetés: megegyezés szerint, természetbeni lakás, fél sechita. Pályázathoz bizonyítványmásolatok melléklendők. Utiköltség csak meghívottaknak térítettik meg. Újpest, 1929. június hó 30-án. Dr. Waller Antal s. k. titkár. Dr. Kálmán Ödön s. k. hitk. elnök.

A budai izr. hitközség pályázatot hirdet felekezeti elemi iskolájához ideiglenes óraadó tanítói állásra. A pályázó 40 éven aluli férfi, a héber tárgyakban kiválóan jártas legyen, úgy hogy a vallásoktatást magasabb fokon is elláthassa. Képzettségéről, családi állapotáról, valláserkölcsei életmódjáról, valamint különleges képességéről (zene, ének, szlőjd és nyelvismeret) tanuskodó bizonyítványok is melléklendők. Díjazása a fővárosi elemi iskolai óraadó tanítók díjazá-

sának felel meg. Pályázati határidő 1929. július hó 20. Budapest, 1929 július hó. A Budai Izr. Hitközség Iskolaszéke II. Fő-u, 12. I. 8.

Szerkesztésért és kiadásért
Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE felel
Budapest, VIII., Rákóczi-út 59.

Neufeld nyomda (Pannonia)
Telefon: József 423—09.

Singer és Társa

képesített szücs mesterek
SZÖRME SZALONJA

Bpest, VIII., Rákóczi-ut 49.

French Line

KELETI TENGERI LUXUS-UTAZÁS

Indulás: július 11, Le Havreból
ÚTIRÁNY: Le Havre—!jmuiden
(Amsterdam)—Kopenhága—Riga
—Heisingfors—Stockholm—Visby
(Gotland)—Gdynia—Kopenhága
—Le Havre

LUXUSUTAZÁSOK EGYPTOMBA

francia luxushajókon,
szárazföldi kirándulásokkal

Feivilágosítással szolgál:

FRENCH-LINE hajóslársaság
irodája

Budapest, VIII., Gaross-tér 3

Fehér fogak minden arcot vonzóvá és széppé tesznek, gyakran már a pompásan üditő *Chlorodont fogpaszta* egyszeri használata után. A fogak rövid használat után gyönyörű elefántcsontfényben ragyognak, különösen ha a tisztításhoz, külön erre a célra készített fogazatos sörtéjű *Chlorodont-fogkefét* használjuk. A fogak közé szorult rothadó ételmaradékok, melyek a kellemetlen szájszagot okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kisérelje meg egy tubus krémmel, melynek ára 60 fill., egy nagy tubus 1 P. *Chlorodont-fogkefe* (puha vagy kemény sörtéjű), 1.50 P. Chlorodont-szájviz üvegenként 2.60 P. Csak kék-zöld színű csomagolásban „Chlorodont” felirattal valódi Mindenütt kapható. — Leo Werke A-G. Dresden, magyarországi vezérképviselő: Molnár Bertalan és társa Budapest.

Sirkő mélyen leszállított árbán
LÖWYNÉL
BUDÁN

II., FŐ-UTCA 88. sz. (saját ház) Telefon: Aut. 515-81.

TÁTRAI GYERMEKNYARALÓ

fiuknak és leányoknak **BALDÓCFÜRDŐN**

Sporttelep :: Tennisz :: Lovaglás :: Strandfürdő

Villanyvilágítás. — Pedagógia és orvosi felügyelet.

Hizókurák. — Saját gazdaság. — Teljes ellátás (lakás és ötszöri étkezés) napi 6 Pengő.

Jelentkezés :

GÁBOR NEVELŐINTÉZET

Budapest, Munkácsy-utca 21. Telefon: Aut. 290—00.

TAUBER ÁRON

כשר kóser mészárszéke

VII., DOB-UTCA 10 SZÁM. (TELEFON: J. 422-83.)

A pesti izr. hitközség Rabbiságának felügyelete alatt.

Elsőrendű cukorgyári hizlalásból származó marha, borju és birkahusok.

כשר Vágott baromfi árusítás!

Telefonrendelések házhoz szállítatnak.

**A pesti izr. hitközség rabbinátusának
felügyelete alatt álló**

כשר **KÓSER** כשר

Szalámi és Füstölthúsárugyár Rt.

VII., Dob-u. 10. Telefon József 426-99

Lakodalmakra, avatásokra és ünnepélyekre különleges felvágottak. Vidékre naponta csomagszállítás. Helybeli rendeléseket házhoz szállítjuk

ALAPITTATOTT
1888. ÉVBEN.

BRIEF BERNÁT

Budapest, VI, Andrássy ut 58.

TELEFONSZÁM:
AUT. 210—48.

Ajánlja saját telepén hizlalt **élő fajbaromfiat**. Telefonrendelések házhoz szállítatnak.

Neufeld nyomda (PANNONIA) J. 423—09